

ENNUSTE

Vaihtoehtoislaskelma: Riskinä heikompi maailmantalouden kehitys

Suomen talous | 13.12.2016

Vienti alkaa vihdoinkin kasvaa vientikysynnän vanavedessä, jolloin nettovienti alkaa hiljalleen tukea talouskasvua kotimaisen kysynnän ohella. Yhtenä ennusteen keskeisimpänä riskinä on kuitenkin ennustettua heikompi kansainvälisen talouden kehitys. Kansainvälisen kaupan kasvu on kansainvälisen talouden BKT:n kehitykseen nähden vaimeaa, ja kehittyvien talouksien talouskasvu voi sakata ennakoitua enemmän. Maailmantalouden kehitys on siis poikkeuksellisen epävarmaa.

Ennusteen vaihtoehtoisessa skenaariossa Suomen vientimarkkinoiden kasvu jää selvästi ennustettua hitaammaksi. Vuosien 2008–2015 aikana Suomen vientimarkkinat ovat kasvaneet keskimäärin 2 prosentin verran vuodessa. Laskelmassa oletetaan, että vientimarkkinoiden kasvu jatkuu edelleen vain 2 prosentissa vuosina 2018 ja 2019 perusennusteessa oletetun vajaan 4 prosentin sijasta.

Lisäksi laskelmassa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Koska nimellispalkkojen ja hintojen nousu on jo perusurassa hyvin vaimeaa, laskelmassa oletetaan, ettei niiden kautta ole odotettavissa lisäsopeutusta. Palkat ja hinnat eivät siis jousta enää alaspäin, jos Suomen talouteen kohdistuu uusi sokki, eikä Suomi näin hyötyisi suhteellisten hintojen laskusta verrattuna kilpailijamaidensa hintoihin.
- Laskelmassa oletetaan myös, että rahapolitiikkakorot pysyvät perusuran mukaisina. Ennusteen perusurassa korot ovat jo alarajalla, ja tavanomaisen rahapolitiikan mahdollisuudet korkojen kautta tulevaan lisäkeventämiseen ovat hyvin rajalliset.
- Laskelmassa oletetaan niin ikään, että finanssipolitiikan liikkumavara on jo käytetty. Hallituksen sopeutustoimista huolimatta julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen on kasvanut huolestuttavaa vauhtia, ja Euroopan komission mukaan Suomi kuuluu ryhmään maita, joilla nähdään olevan riskejä vakaus- ja kasvusopimuksen määräysten rikkomiseen. Laskelmassa oletetaan lisäksi, että päästäkseen julkiselle taloudelle asettamiinsa tavoitteisiin hallitus voi toteuttaa lisää sopeutustoimia vientimarkkinoiden heikosta kehityksestä huolimatta. Sopeutustoimien ansiosta velkasuhde säilyy vuonna 2019 jokseenkin samansuuruisena kuin perusurassa.

Jos vientimarkkinoiden kasvu jää ennustetusta, Suomen vientikysyntä supistuu, mikä vähentää suoraan kokonaiskysyntää. Syntyvä ylitarjonta tasapainottuu normaalitilanteessa ainakin osittain hintojen ja palkkojen alenemisen kautta. Koska laskelmassa oletetaan, että hinnat ja palkat eivät sopeudu, tuotantomäärien on mukauduttava tilanteeseen.

Lopputuotteiden kysynnän väheneminen johtaa kotimaisten välituotteiden ja niiden tuotannossa käytettyjen tuotannontekijöiden kysynnän supistumiseen. Työtuntien määrä pienenee, ja investointeja vähennetään. Suomen vientihinnat eivät kuitenkaan laske suhteessa kilpailijamaiden hintoihin. Vienti supistuu voimakkaasti, koska vientihinta ei jousta eikä näin ollen pehmennä vientikysynnän vähenemisen vaikutusta. Vuonna 2019 bruttokansantuotteen määrä on runsaan prosentin verran pienempi kuin ennusteessa. Ilman uusia finanssipoliittisia toimenpiteitä julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvaa noin ½ prosenttiyksikköä suuremmaksi kuin perusurassa (taulukko 1).

Mikäli julkisen talouden velkasuhde halutaan saattaa takaisin perusuran mukaiseksi, se vaatii runsaan 1½ mrd. euron verran lisäsopeuttamista. Lisäsopeutus hidastaa lyhyellä aikavälillä reaalityalouden kasvua entisestään. Vientikysynnän ja kiristyvän finanssipolitiikan yhdistelmän vaikutukset BKT:n kasvuvauhtiin käyvät ilmi kuvioista 1.

Kuvio 1.

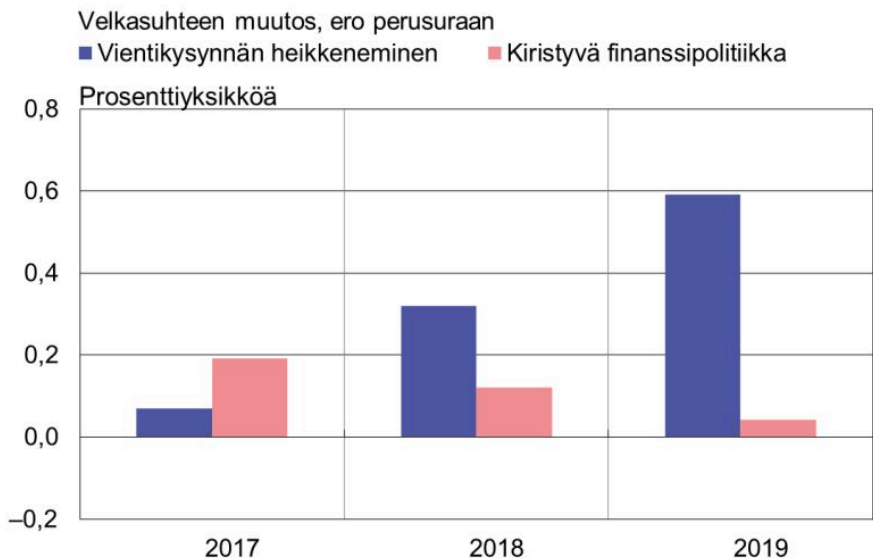

Julkisen talouden velkasuhteen palauttamiseksi likimain perusuran mukaiseksi laskelmassa on oletettu, että hallituksen pääasiassa vuosina 2018 ja 2019 toteuttamat runsaat 1½ mrd. euron suuruiset sopeutustoimet jakautuvat seuraavasti: 500 milj. euron korotus arvonlisäveron tuottoon, 500 milj. euron leikkaukset valtion menoihin, 500 milj. euron leikkaukset etuuksiin ja avustuksiin ja 200 milj. euron leikkaukset valtion tulonsiirtoihin. Julkisten menojen leikkaus supistaa edelleen kokonaiskysyntää ja – hintojen pysyessä ennallaan – tuotantomääriä.

Kuviossa 2 esitetään vientikysynnän heikentämä julkisen talouden velkasuhde poikkeamana perusurasta ilman kiristävää finanssipolitiikkaa. Kuviossa esitetään myös miten finanssipolitiikka reagoi lisäsopeutuksin palauttaakseen julkisen talouden takaisin likimain perusuralle vuoteen 2019 mennessä.

Kuvio 2.

Viennin vaikeudet kasvattaisivat velkaantumista

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

13.12.2016
eurojatalous.fi
32720@Velkasuhde_mw_fpo

Laskelma osoittaa, kuinka paljon maailmantalouden kehitys vaikuttaa Suomen kaltaiseen pieneen avotalouteen. Tulokset näyttävät myös, miten vaikeaa julkisen talouden korjaaminen on, jos kansainvälisessä taloudessa puhaltavat vastatuulet voimistuvat. Toisaalta velkasuhteen suurenemisen estäminen pienentää tulevia julkisia menoja. Tästä seuraa, että julkiseen talouteen on suotavaa luoda riittävää liikkumatilaa edes hieman myönteisemmän talouskehityksen vallitessa, jotta liikkumavaraa on käytettävissä huonompina aikoina. Tällöin voidaan välttää myötäsyklinen talouspolitiikka.

Vaihtoehtolaskelma: vientimarkkinoiden kasvun hidastuminen, finanssipolitiikka ei kiristy

Kysyntä ja tarjonta vuosina 2016–2019 vuoden 2010 hinnoin

	2016	2017	2018	2019	2019 poikkeama tasossa, %
Prosenttimuutos edellisvuotisesta					

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

Vaihtoehtolaskelma: vientimarkkinoiden kasvun hidastuminen, finanssipolitiikka ei kiristy						
Bruttokansantuote	SP:n ennuste	1,0	1,3	1,2	1,2	195 637
	Vaihtoehtoinen kehitys	1,0	1,1	0,8	0,6	193 352
	Poikkeama	0,0	-0,2	-0,5	-0,5	-1,2
Tuonti	SP:n ennuste	1,2	2,0	2,1	1,9	82 729
	Vaihtoehtoinen kehitys	1,2	1,5	1,1	0,7	80 619
	Poikkeama	0,0	-0,5	-1,0	-1,1	-2,6
Vienti	SP:n ennuste	0,7	2,1	2,5	2,6	80 289
	Vaihtoehtoinen kehitys	0,7	1,4	1,0	1,0	77 253
	Poikkeama	0,0	-0,8	-1,5	-1,6	-3,8
Yksityinen kulutus	SP:n ennuste	1,9	1,4	1,0	0,9	110 033
	Vaihtoehtoinen kehitys	1,9	1,3	0,8	0,7	109 480
	Poikkeama	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,5
Yksityiset investoinnit	SP:n ennuste	5,8	3,4	2,5	2,7	36 360
	Vaihtoehtoinen kehitys	5,8	3,2	1,6	1,3	35 483
	Poikkeama	0,0	-0,2	-0,9	-1,3	-2,4
Vientimarkkinat	SP:n ennuste	1,8	2,8	3,6	3,7	127,2
	Vaihtoehtoinen kehitys	1,8	2,0	2,0	2,0	122,3
	Poikkeama	0,0	-0,8	-1,6	-1,6	-3,8
Työtunnit	SP:n ennuste	0,9	0,8	0,8	0,7	4 232
	Vaihtoehtoinen	0,9	0,5	0,0	-0,2	4 148

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

Vaihtoehtolaskelma: vientimarkkinoiden kasvun hidastuminen, finanssipolitiikka ei kiristy						
	kehitys					
	Poikkeama	0,0	-0,3	-0,8	-0,9	-2,0
Vaihtotase	SP:n ennuste	-0,8	-0,9	-1,0	-0,9	-2 100
	Vaihtoehtoinen kehitys	-0,8	-1,0	-1,8	-1,8	-3 905
	Poikkeama	0,0	-0,1	-0,7	-0,8	
Julkisyhteisöjen velka	SP:n ennuste	65,6	68,2	70,1	71,3	71,3
	Vaihtoehtoinen kehitys	65,6	68,3	70,4	71,9	71,9
	Poikkeama	0,0	0,1	0,3	0,6	0,6
Kotitalouksien säästämistä	SP:n ennuste	-1,0	-1,0	-0,9	-0,3	-0,3
	Vaihtoehtoinen kehitys	-1,0	-1,2	-1,6	-1,5	-1,5
	Poikkeama	0,0	-0,2	-0,7	-1,2	-1,2

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

Asiasanat

bruttokansantuote, julkinen talous, vaihtoehtolaskelma